

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

SEMINAR IZ KAKOVOSTI IN VARNOSTI V ZDRAVSTVU, SOCIALNE MEDICINE,
HIGIENE, EPIDEMIOLOGIJE IN ZDRAVSTVENE EKONOMIKE ZA PRIPRAVNIKE
ZDRAVNIKE IN ZOBOZDRAVNIKE

Primarno zdravstveno varstvo, preventiva in aktivnosti za spremembo življenjskega sloga

Rade Pribaković Brinovec, dr.med.,spec.

Maj
2026

Vsebina

Primarno zdravstveno varstvo

Programi preventive in krepitev zdravja

Center za krepitev zdravja

Vključevanje ciljne populacije

Uspešnost obravnav

BOLEZNI OBTOČIL 2024

7.711 umrlih

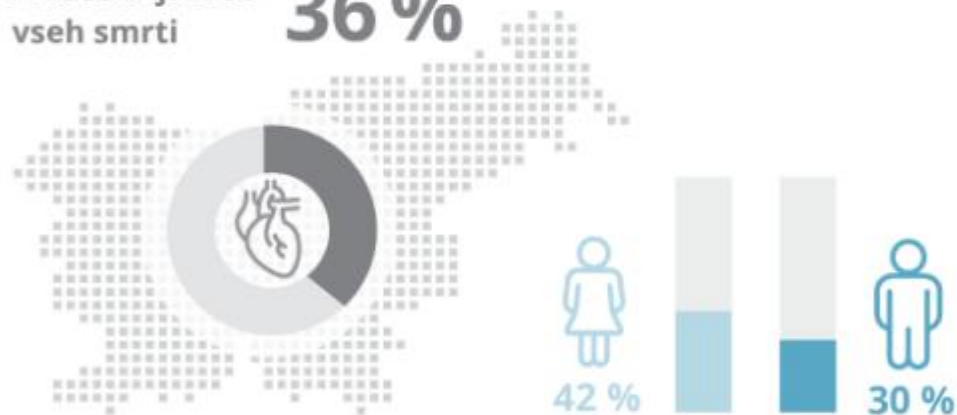
36.118 hospitalizacij

2.184 oseb vsak dan v povprečju bolniško odsotnih

Bolezni obtočil so najpogostejši vzrok smrti v Sloveniji.

Predstavljale so
vseh smrti

36 %

Prezgodnja umrljivost zaradi bolezni obtočil:

450 smrti pred starostjo 65 let

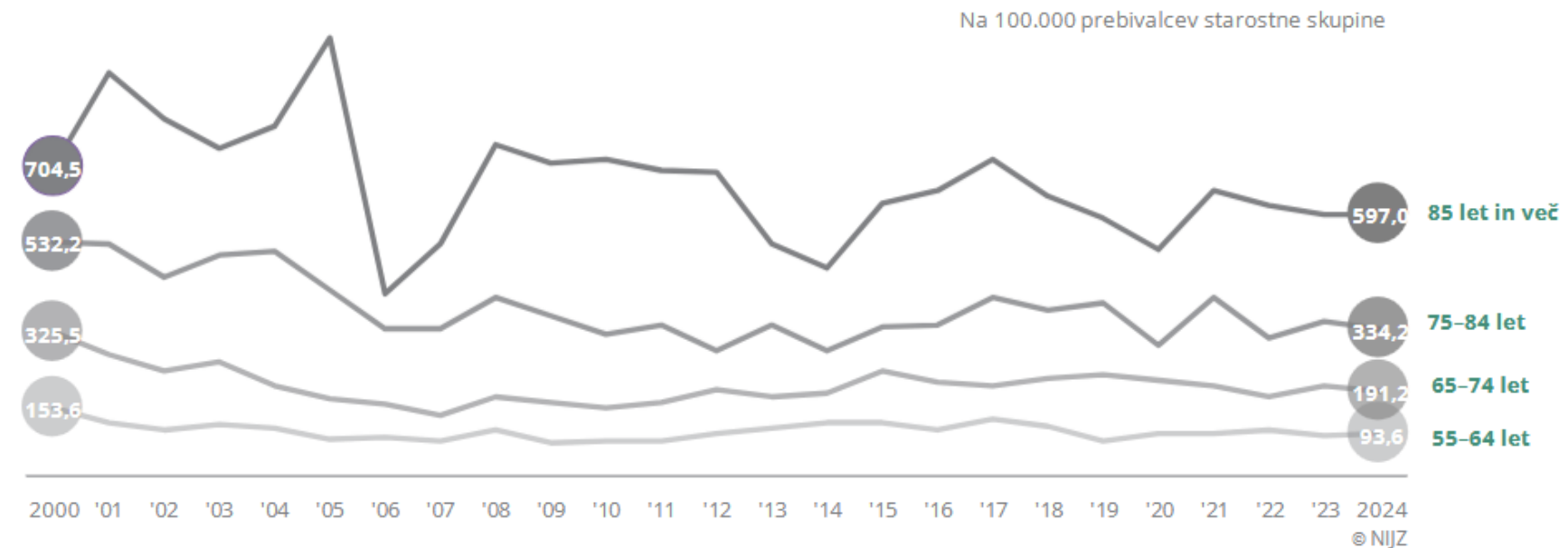
ali

15 % vseh prezgodnjih smrti.

Umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja

Umrljivost zaradi AMI

2.4.1. Slika 1: **Umrli zaradi srčnega infarkta po starostnih skupinah - moški, Slovenija, 2000–2024**

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).

V zadnjih desetletjih je prišlo do znatnega znižanja stopnje umrljivosti zaradi srčnega infarkta pri moških v vseh starostnih skupinah (55–64, 65–74, 75–84 in 85 let in več).

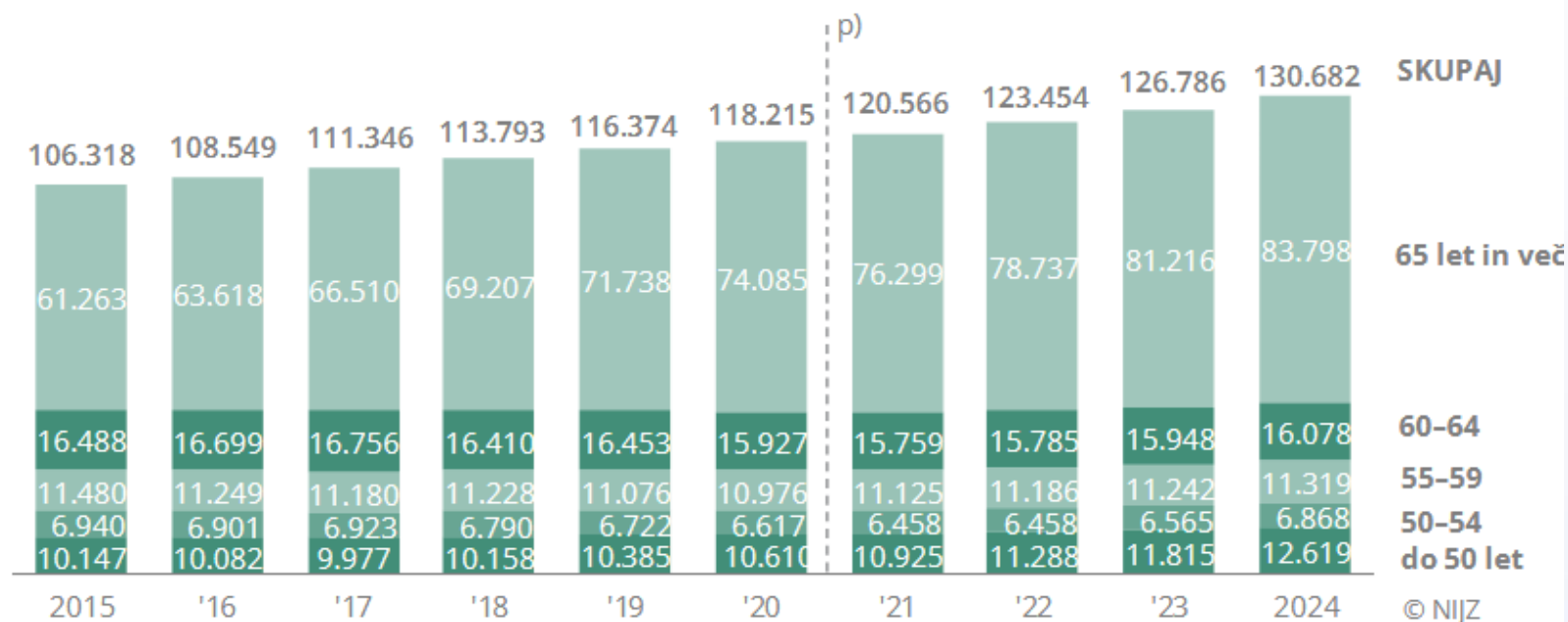
To znižanje lahko pripišemo kombinaciji napredka v medicinskem zdravljenju in preventivnih ukrepov.

Stopnja umrljivosti zaradi srčnega infarkta se povečuje s starostjo in je pri moških, starih 85 let in več, znatno višja v primerjavi z mlajšimi starostnimi skupinami.

Prejemniki zdravil za zniževanje glukoze v krvi

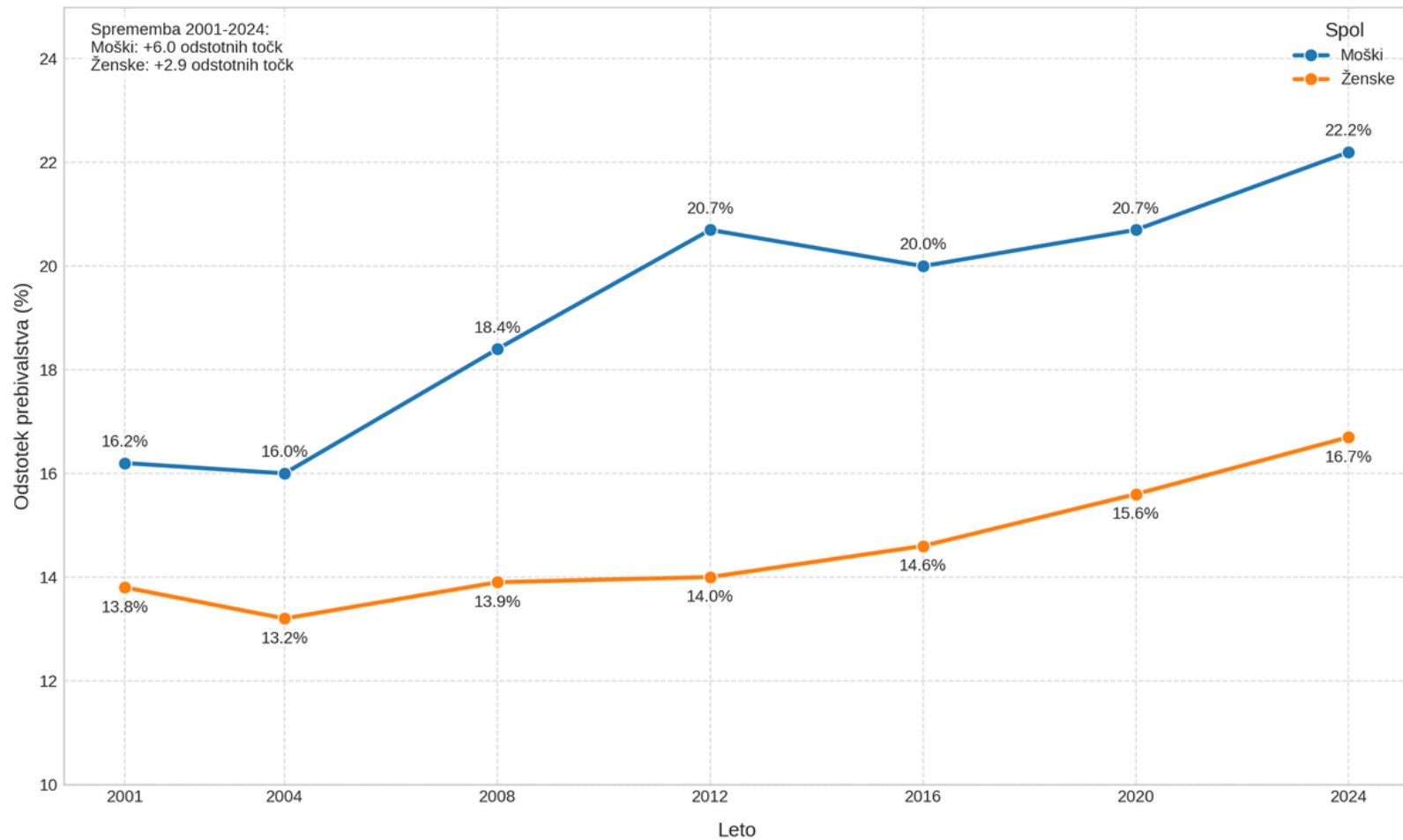

2.4.4. Slika 2: Prejemniki zdravil za zniževanje nivoja sladkorja v krvi po starostnih skupinah, Slovenija, 2015–2024

Trend debelosti (ITM ≥ 30 kg/m²) v Sloveniji od 2001 do 2024

Starostna skupina: 25-64 let

ČEZMERNA HRANJENOST

DEBELOST (ITM > 30 kg/m²)

Podatki raziskave CINDI, 2024 (še ne objavljeno)

Primarno zdravstveno varstvo

Zasebni izvajalci

- Družinska medicina
- ZV otrok in mladostnikov
- Reprodukativno ZV
- Patronažna dejavnost
- Zobozdravstvo
- Fizioterapija

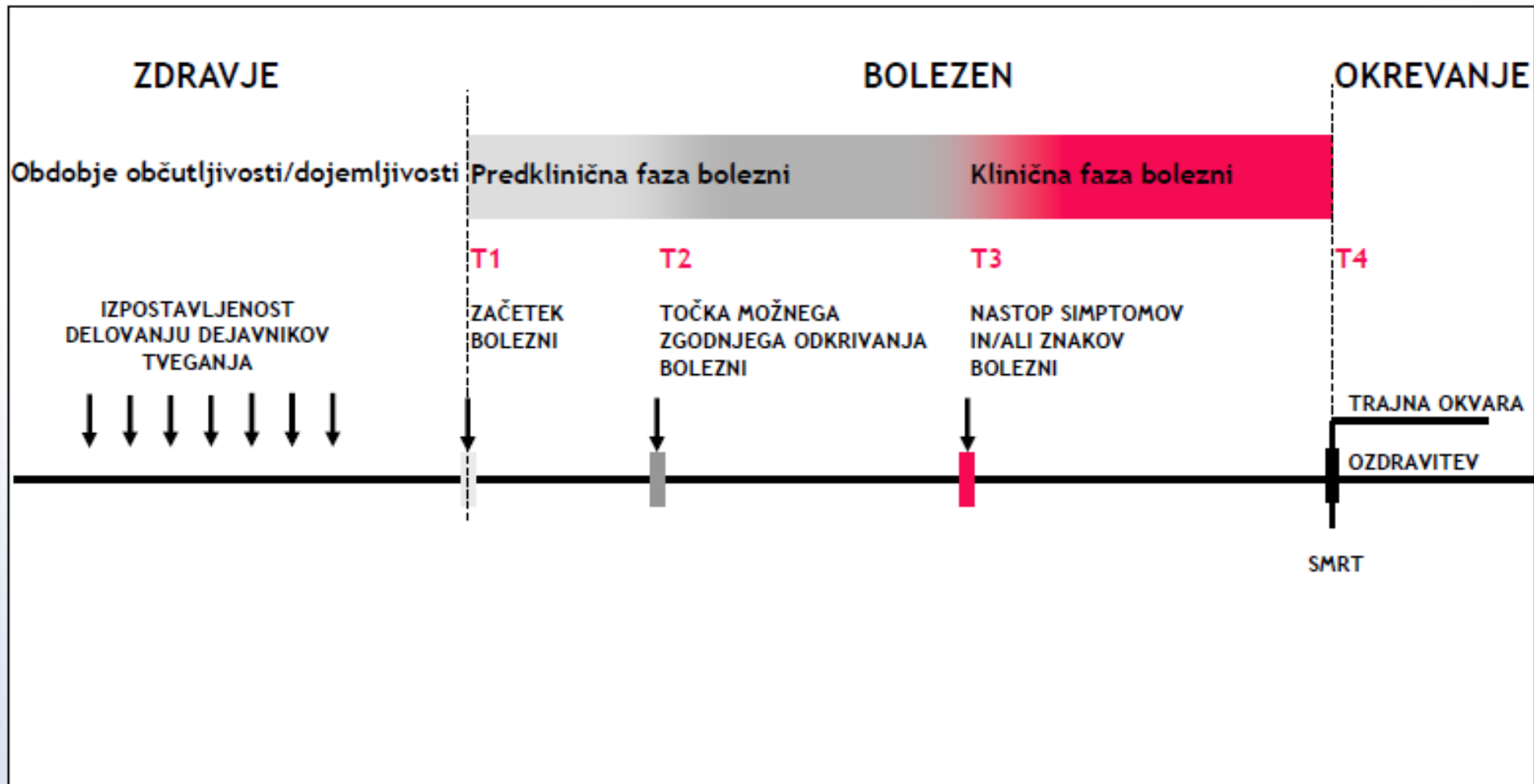
Programi preventive in krepitve zdravja

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni (1998, 2002...2024)

1. reproduktivno zdravstveno varstvo,
2. preventivno zdravstveno varstvo otrok, mladostnikov in študentov,
5. zobozdravstveno varstvo otrok in mladine
6. preventivno zdravstveno varstvo odraslih oseb na primarni ravni
7. zdravstveno varstvo za varovance obravnavane v patronažnem varstvu
8. zdravstveno varstvo športnikov

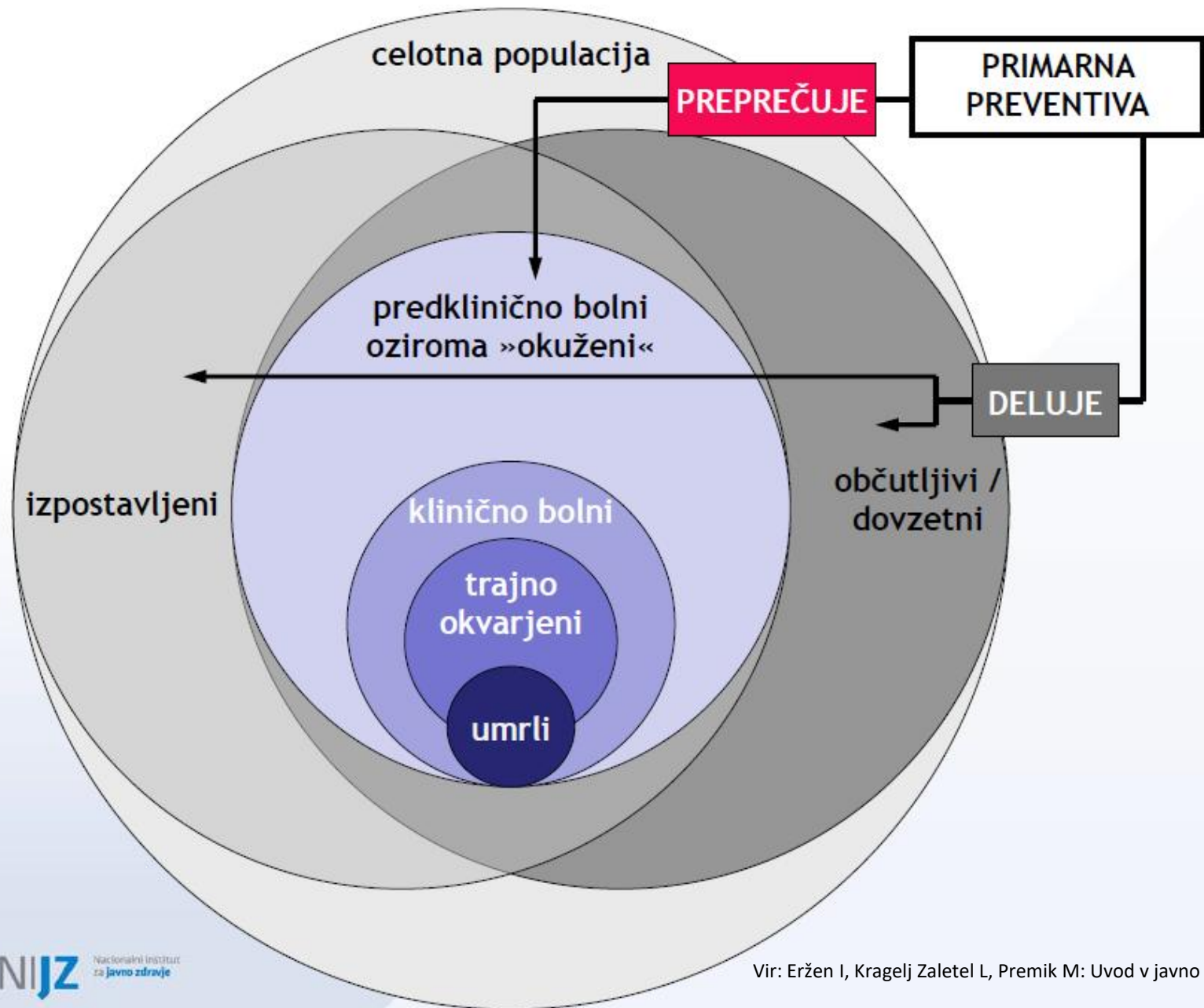
Drugi državni programi

Patogeneza in salutogeneza

Primarna raven preventive

Preprečevanje nastanka predklinične oblike
bolezni

ZDRAVJE

BOLEZEN

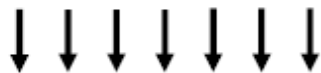
OKREVANJE

Obdobje občutljivosti/dojemljivosti

Predklinična faza bolezni

Klinična faza bolezni

IZPOSTAVLJENOST
DELOVANJU DEJAVNIKOV
TVEGANJA

T1

ZAČETEK
BOLEZNI

T2

TOČKA MOŽNEGA
ZGODNJEGA ODKRIVANJA
BOLEZNI

T3

NASTOP SIMPTOMOV
IN/ALI ZNAKOV
BOLEZNI

T4

TRAJNA OKVARA

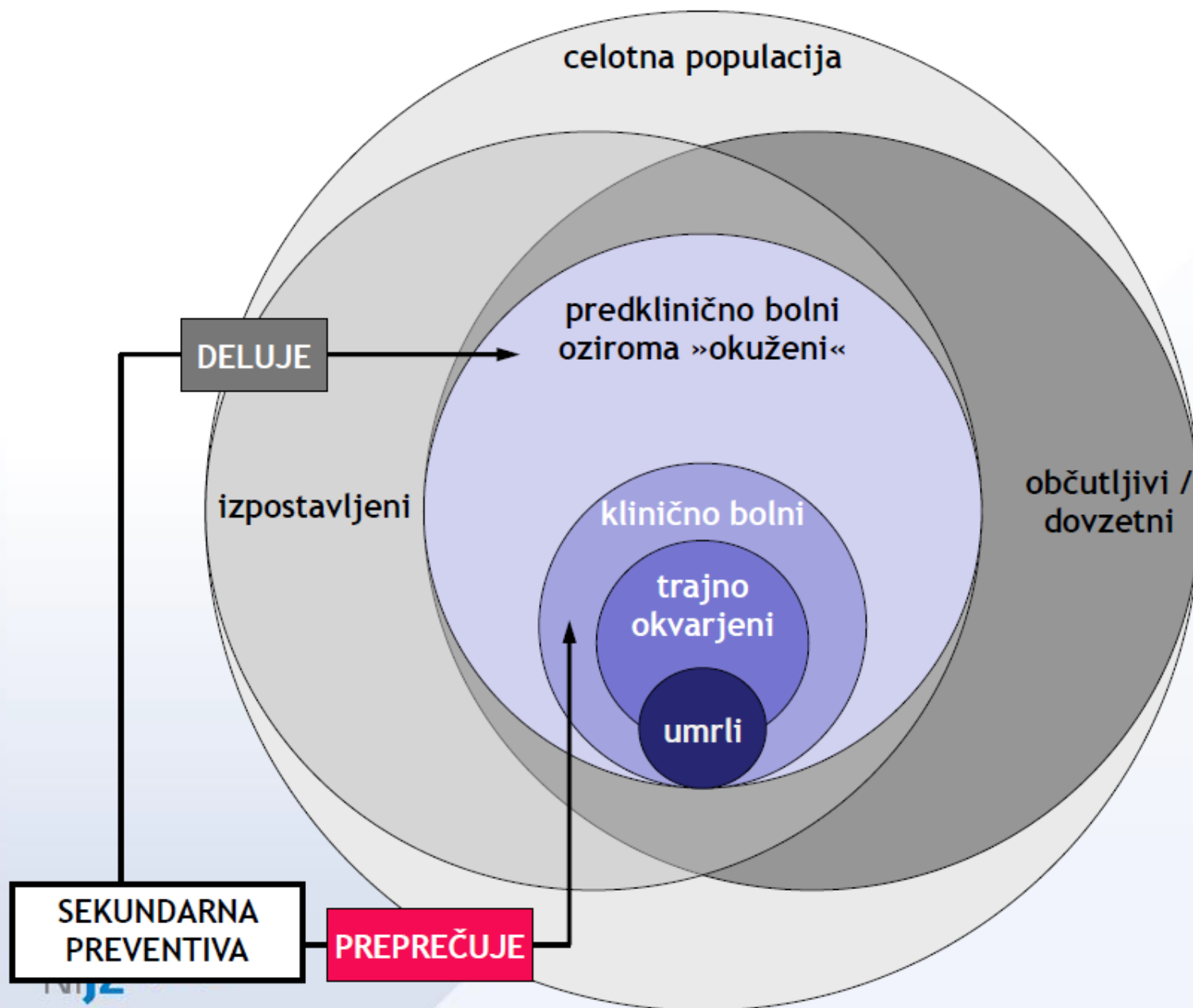
OZDRAVITEV

SMRT

PRIMARNA PREVENTIVA

Sekundarna raven preventive

Preprečevanje nastanka klinično izražene
oblike bolezni

ZDRAVJE

BOLEZEN

OKREVANJE

Obdobje občutljivosti/dojemljivosti

Predklinična faza bolezni

Klinična faza bolezni

IZPOSTAVLJENOST
DELOVANJU DEJAVNIKOV
TVEGANJA

T1

ZAČETEK
BOLEZNI

T2

TOČKA MOŽNEGA
ZGODNJEGA
ODKRIVANJA
BOLEZNI

T3

NASTOP SIMPTOMOV
IN/ALI ZNAKOV
BOLEZNI

T4

TRAJNA OKVARA

OZDRAVITEV

SMRT

SEKUNDARNA PREVENTIVA

Storitve preventive in krepitev zdravja na primarni ravni

Družinska medicina

Preventivni pregled

Kratko svetovanje o zdravem življenjskem slogu

ZV otrok in mladostnikov

Preventivni pregled

Kratko svetovanje o zdravem življenjskem slogu

Vzgoja za zdravje v šolah in vrtcih

Reprodukativno ZV

Preventivni pregled

Kratko svetovanje o zdravem življenjskem slogu

Priprava na porod in starševstvo

Zobozdravstvo

Preventivni pregled

Kratko svetovanje o zdravem življenjskem slogu

Patronažno varstvo

Preventivni pregled

Kratko svetovanje o zdravem življenjskem slogu

Krepitev zdravja v lokalni skupnosti

Center za krepitev zdravja

Program integrirane preventive kroničnih bolezni pri odraslih – Skupaj za zdravje

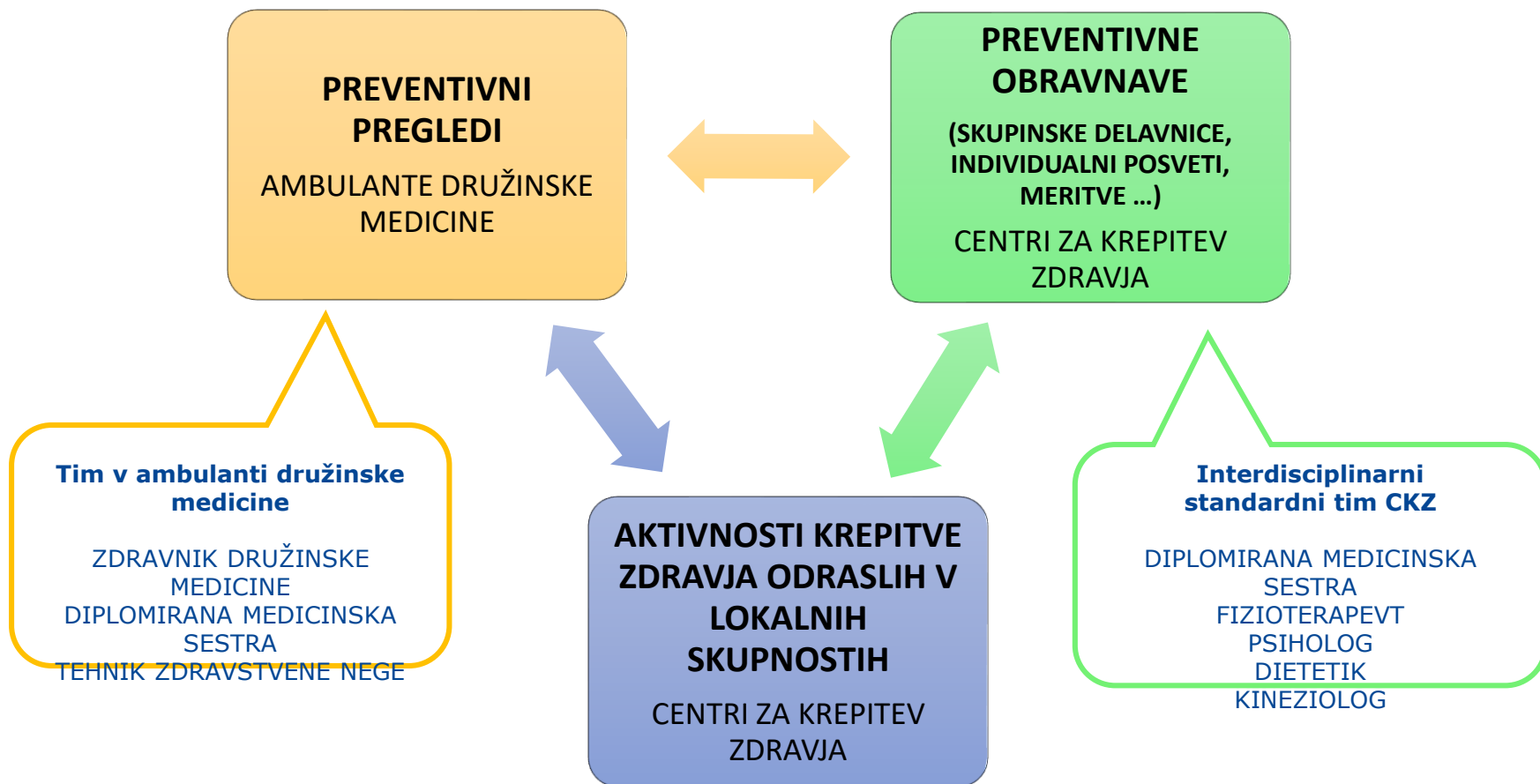

TABELA KORONARNE OGROŽENOSTI

Primarna preventiva koronarne bolezni

Ogroženost

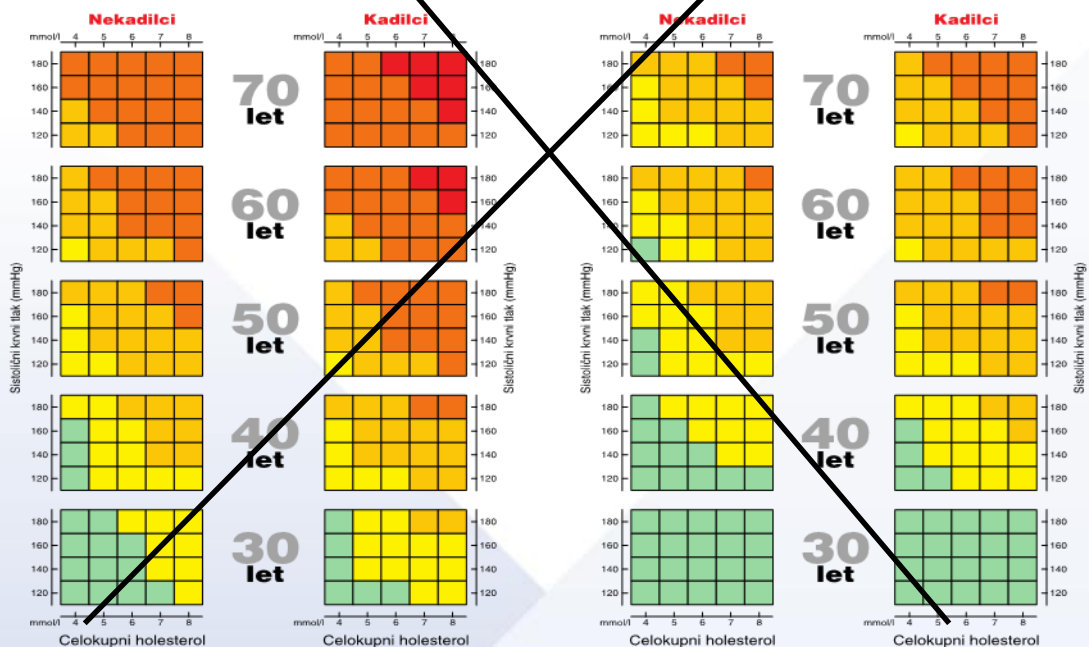
Verjetnost koronarnega dogodka v 10 letih

Zelo velika	> 40%
Velika	20 - 40%
Zmerna	10 - 20%
Blaga	5 - 10%
Majhna	< 5%

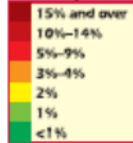
MOSKI
Ogroženost s koronarno boleznijo

ŽENSKE
Ogroženost s koronarno boleznijo

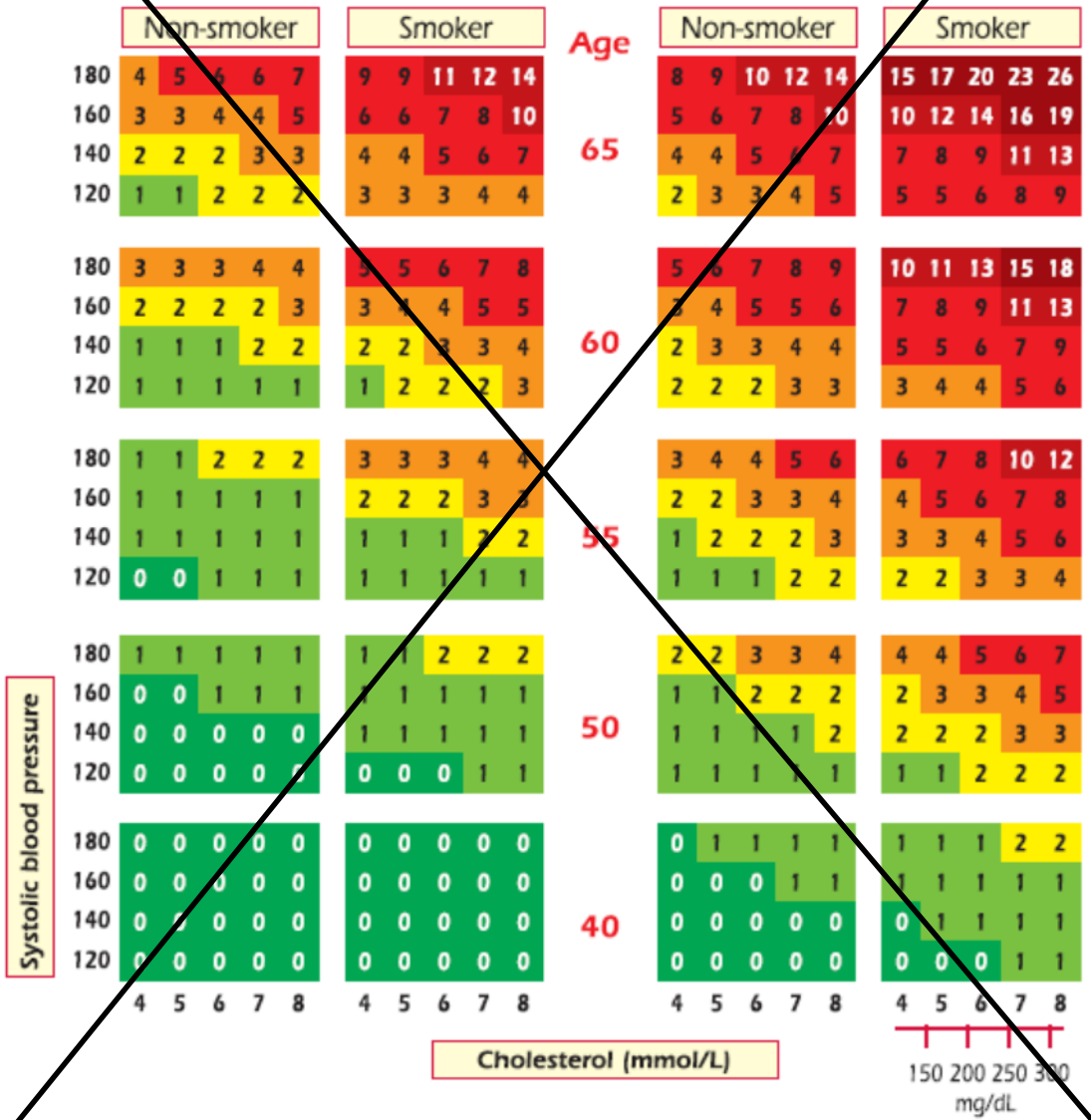
SCORE

10 year risk of fatal CVD in populations at low CVD risk

WOMEN

MEN

© ESC 2016

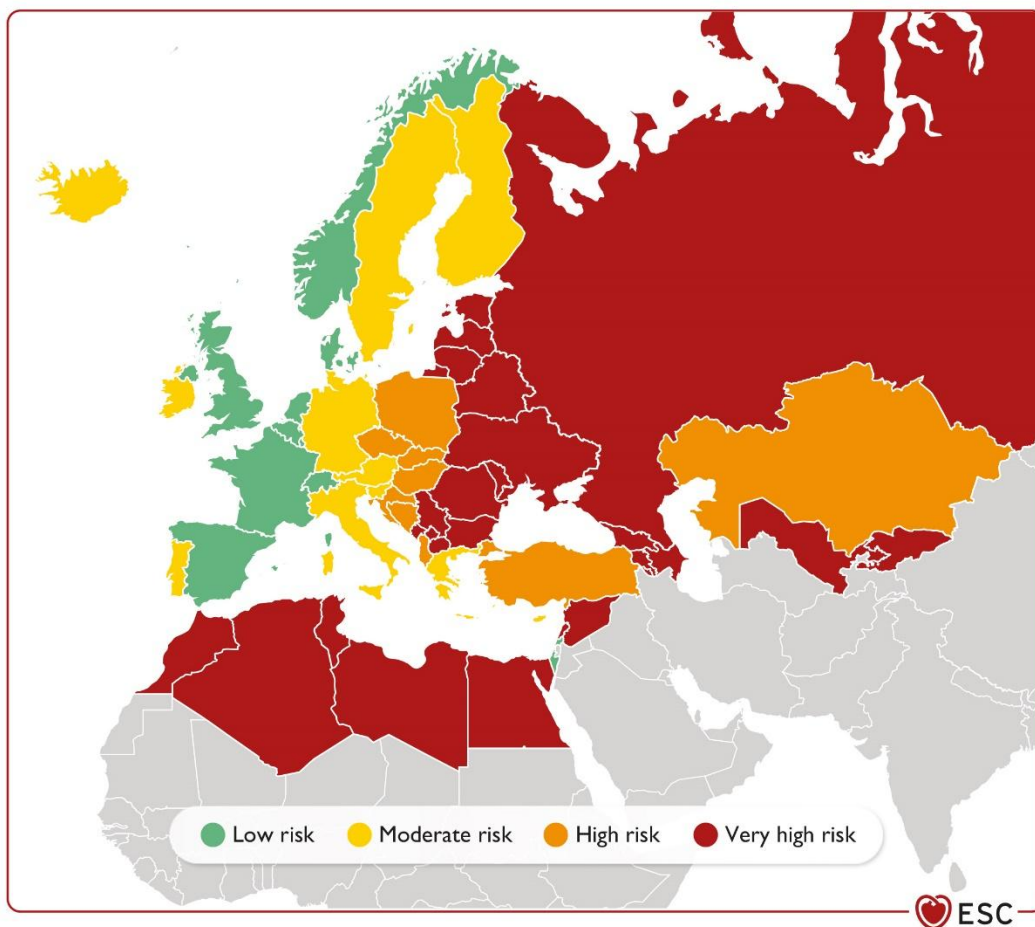
Cholesterol (mmol/L)

150 200 250 300 mg/dL

2021 ESC Guidelines on cardiovascular disease prevention in clinical practice

New recommendations (1)

Recommendations	Class
<i>Risk factors and clinical conditions</i>	
In apparently healthy people <70 years of age without established ASCVD, DM, CKD, genetic/rarer lipid or BP disorders, estimation of 10-year fatal and nonfatal CVD risk with SCORE2 is recommended.	I
In apparently healthy people ≥70 years of age without established ASCVD, DM, CKD, genetic/rarer lipid or BP disorder, estimation of 10-year fatal and nonfatal CVD risk with SCORE2-OP is recommended.	I
Patients with established ASCVD and/or DM and/or moderate-to-severe renal disease and/or genetic/rarer lipid or BP disorders are to be considered at high or very high CVD risk.	I

**Risk regions based on
World Health Organization
cardiovascular mortality
rates**

SCORE2 & SCORE2-OP
10-year risk of (fatal and non-fatal) CV events in populations at moderate CVD risk

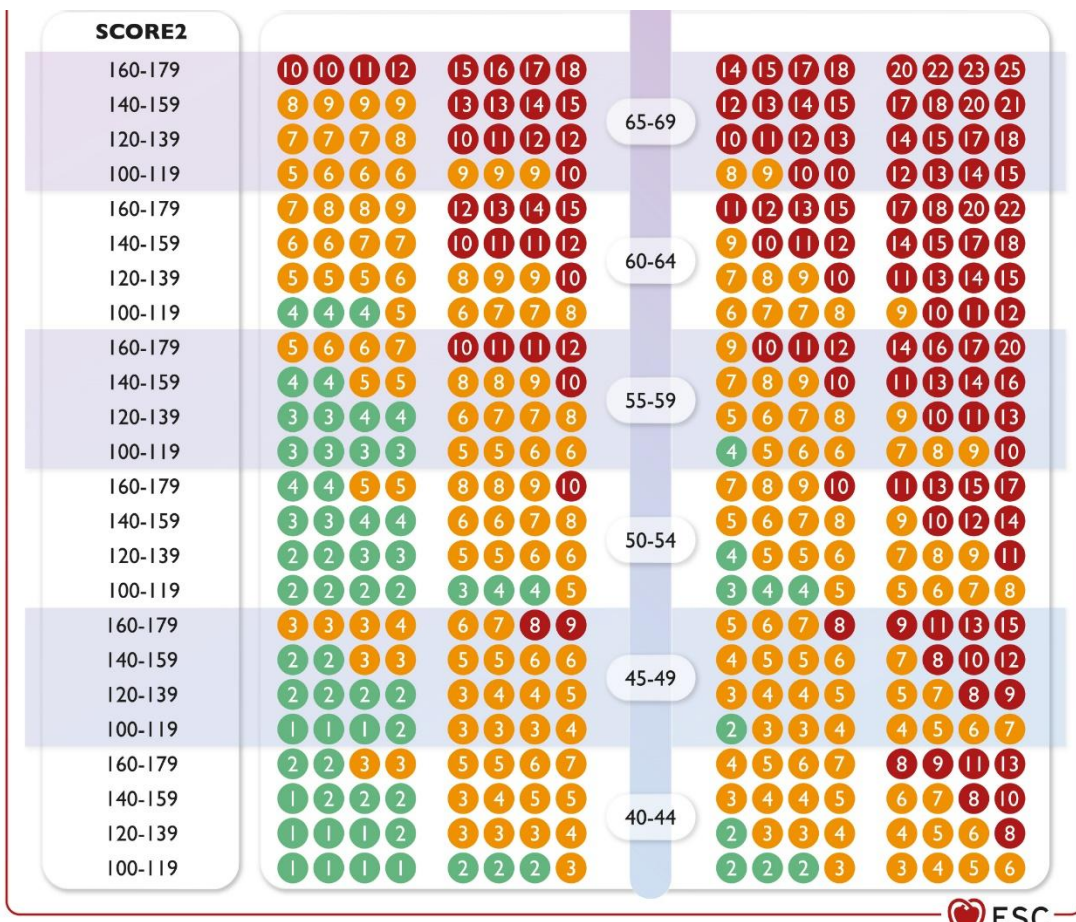
<50 years	50-69 years	≥70 years
● <2.5%	● <5%	● <7.5%
● 2.5 to <7.5%	● 5 to <10%	● 7.5 to <15%
● ≥7.5%	● ≥10%	● ≥15%

Women Men

Non-smoking Smoking Non-smoking Smoking

Systolic blood pressure (mmHg) SCORE2-OP	Non-HDL cholesterol								Age (y)	Non-HDL cholesterol								
	3.0-3.9		4.0-4.9		5.0-5.9		6.0-6.9			mmol/L	3.0-3.9		4.0-4.9		5.0-5.9		6.0-6.9	
	150	200	250	150	200	250	150	200			250	150	200	250	150	200	250	
160-179	37	39	40	42	41	43	44	46	85-89	37	45	53	62	37	45	53	61	
140-159	35	36	38	39	39	40	42	43	80-84	36	43	51	59	35	43	51	59	
120-139	32	34	35	37	36	38	39	41	75-79	34	41	49	57	34	41	48	57	
100-119	30	32	33	34	34	35	37	38	70-74	32	39	47	55	32	39	46	55	
160-179	27	28	30	31	34	35	37	39		30	35	41	47	34	40	46	53	
140-159	24	25	27	28	30	32	33	35		27	32	37	43	31	36	42	48	
120-139	21	22	24	25	27	28	30	31		25	29	34	40	28	33	38	44	
100-119	19	20	21	22	24	25	27	28		22	26	31	36	25	30	35	40	
160-179	19	20	21	23	27	29	30	32		24	27	31	35	31	35	39	44	
140-159	16	17	18	19	24	25	26	28		21	23	27	30	27	30	34	38	
120-139	14	15	15	16	20	21	22	24		17	20	23	26	23	26	29	33	
100-119	12	12	13	14	17	18	19	20		15	17	19	22	19	22	25	29	
160-179	13	14	15	16	22	23	25	26		19	21	23	25	28	31	34	36	
140-159	11	11	12	13	18	19	20	22		15	17	18	20	23	25	28	30	
120-139	9	9	10	11	15	16	17	18		12	13	15	16	19	20	22	24	
100-119	7	7	8	8	12	13	13	14		10	11	12	13	15	16	18	20	

SCORE2 and SCORE2-OP
risk chart for fatal and non-fatal (MI, stroke) ASCVD
Moderate CVD Risk (1)

**SCORE2 and SCORE2-OP
risk chart for fatal and
non-fatal (MI, stroke)
ASCVD
Moderate CVD Risk (2)**

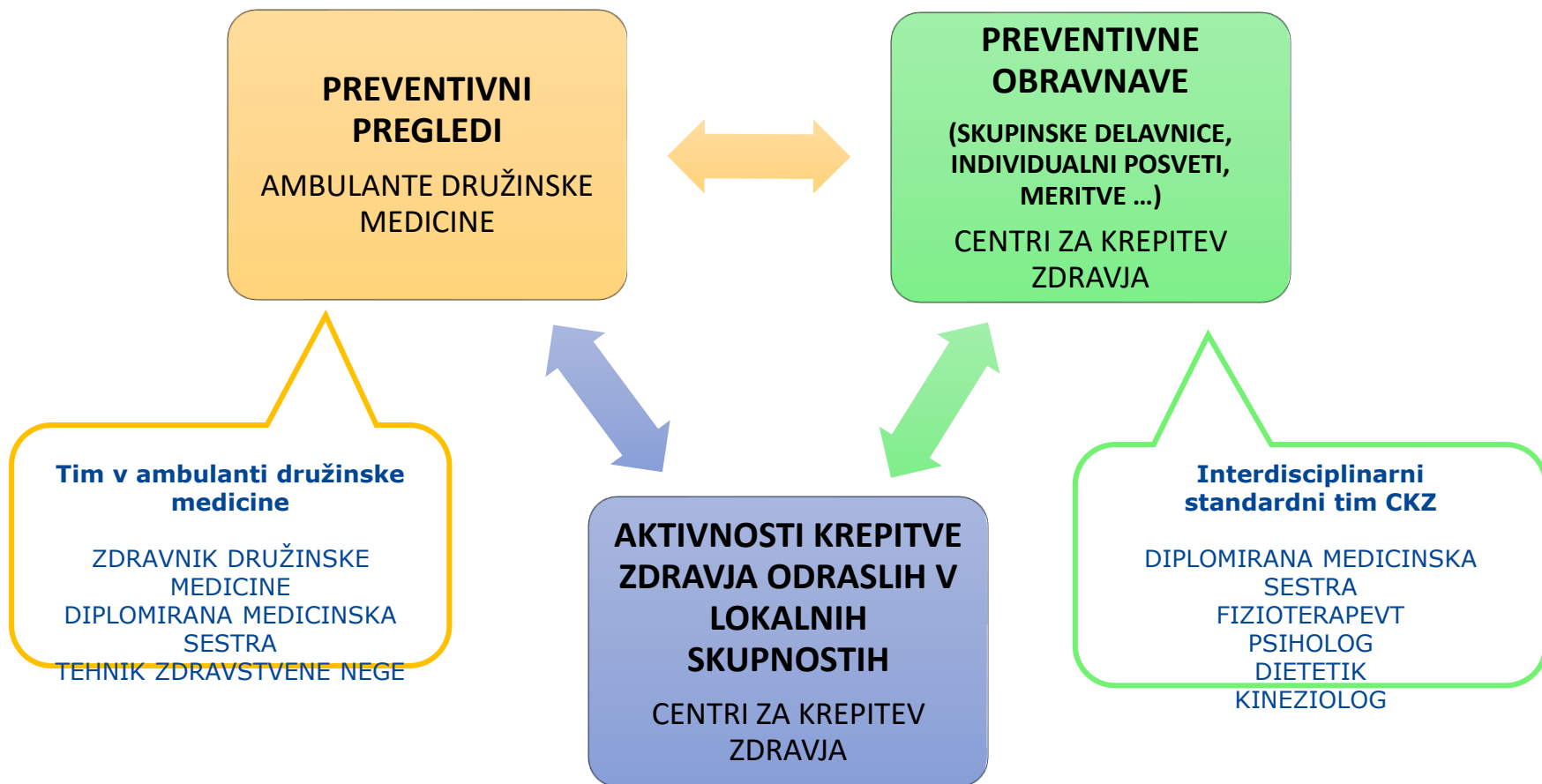

PRIROČNIK ZA ZDRAVNIKE DRUŽINSKE MEDICINE

IZVAJANJE INTEGRIRANE PREVENTIVE KRONIČNIH NENALEZLJIVIH
BOLEZNI V REFERENČNIH AMBULANTAH DRUŽINSKE MEDICINE

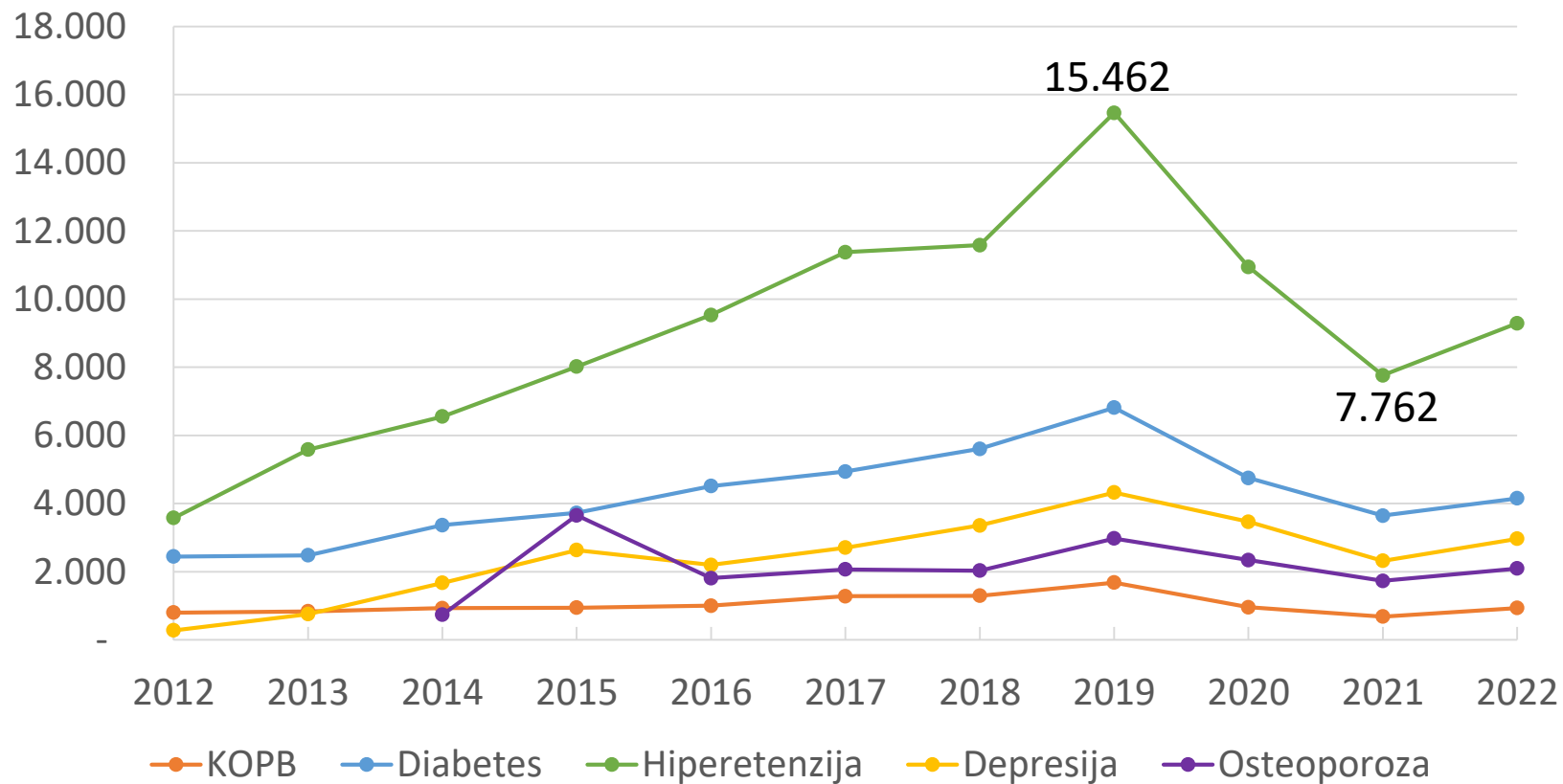

Program integrirane preventive kroničnih bolezni pri odraslih – Skupaj za zdravje

**SKUPAJ
ZA ZDRAVJE**

Odkrite kronične bolezni pri presejanju

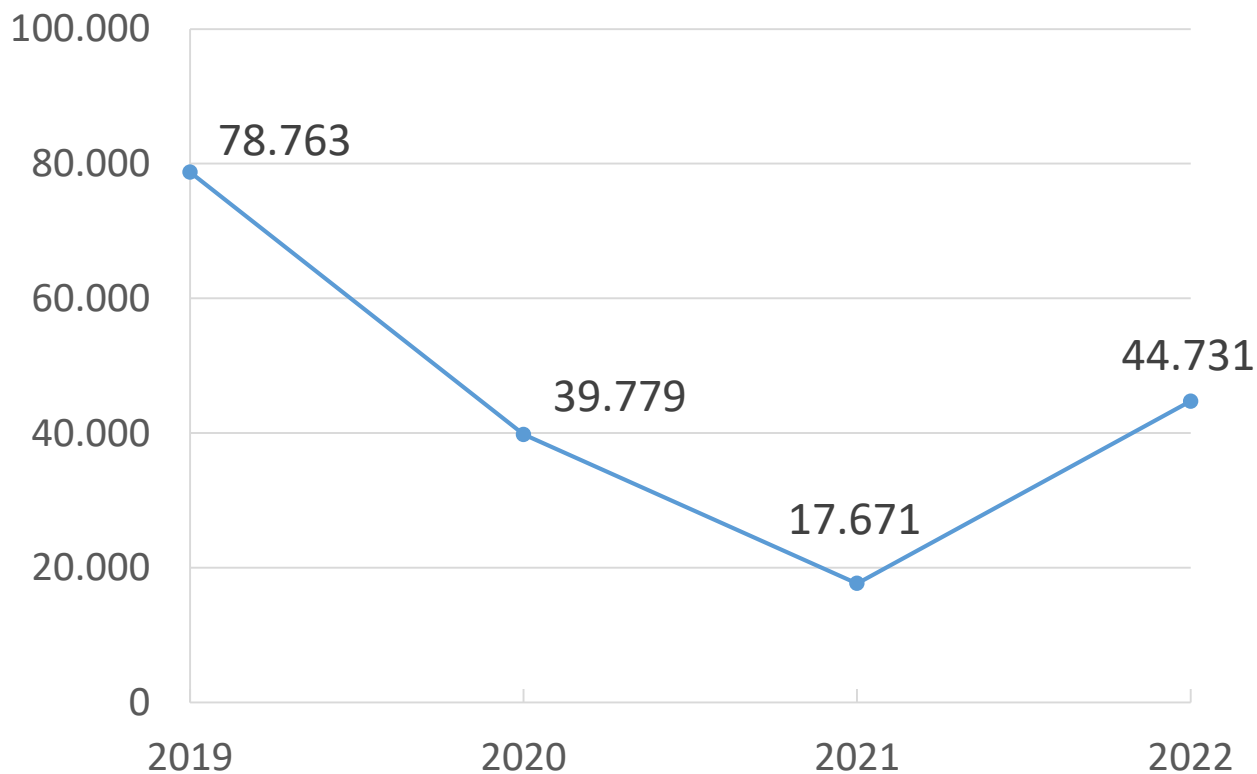

Število novoodkritih KB glede na prejeta poročila ADM
Vir: NIJZ, Pisarna za podporo ambulantam družinske medicine

Program integrirane preventive kroničnih bolezni pri odraslih – Skupaj za zdravje

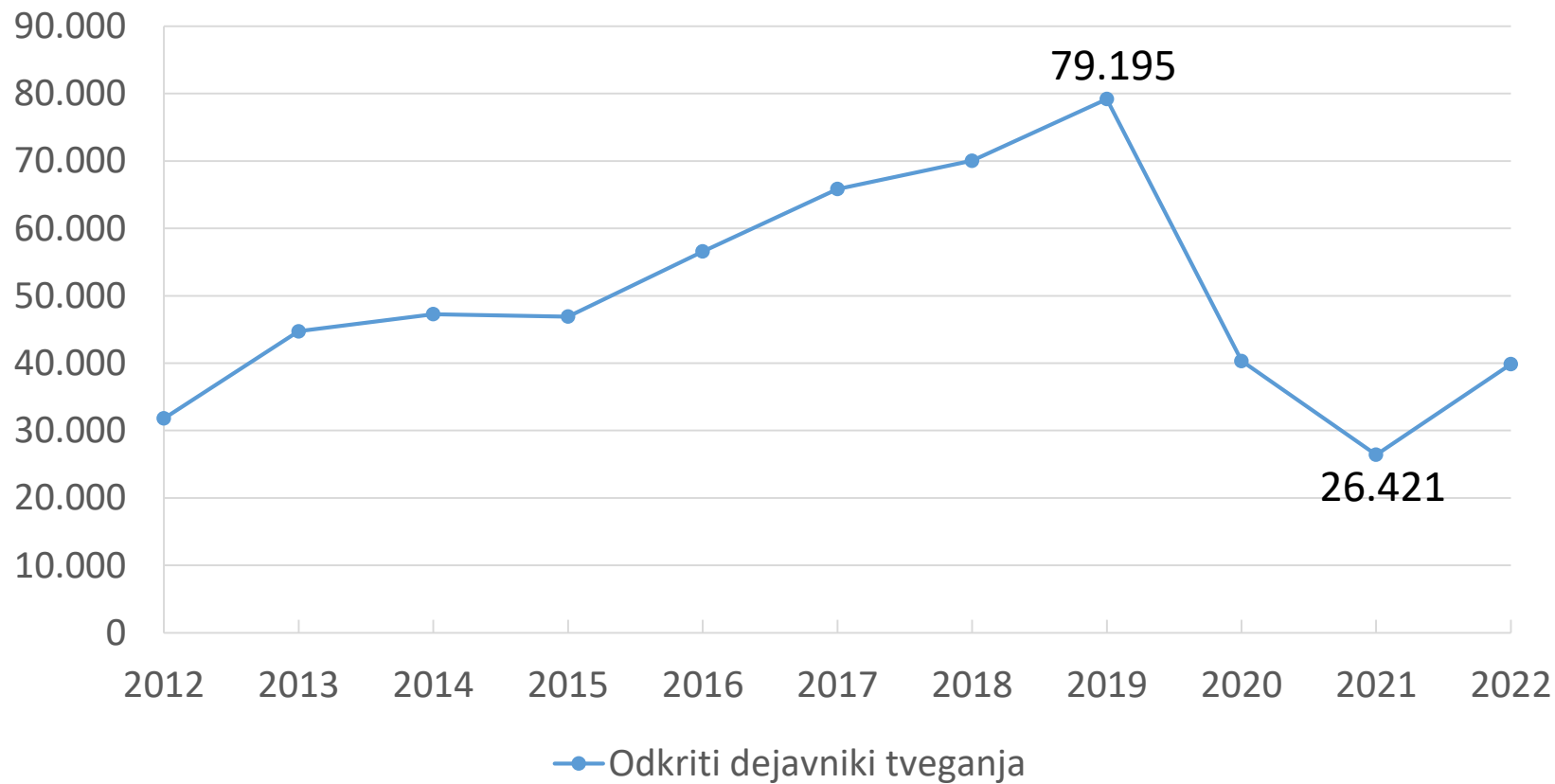
PREVENTIVNI PREGLEDI

Opravljeni preventivni pregledi

Število izvedenih storitev preventivne obravnave za KNB pri DMS
(šifra storitve RA121, K0121) Vir: ZZS

Rezultati preventivnih pregledov

Število oseb glede na prejeta poročila ADM. Vir: NIJZ, Pisarna za podporo ambulantam družinske medicine

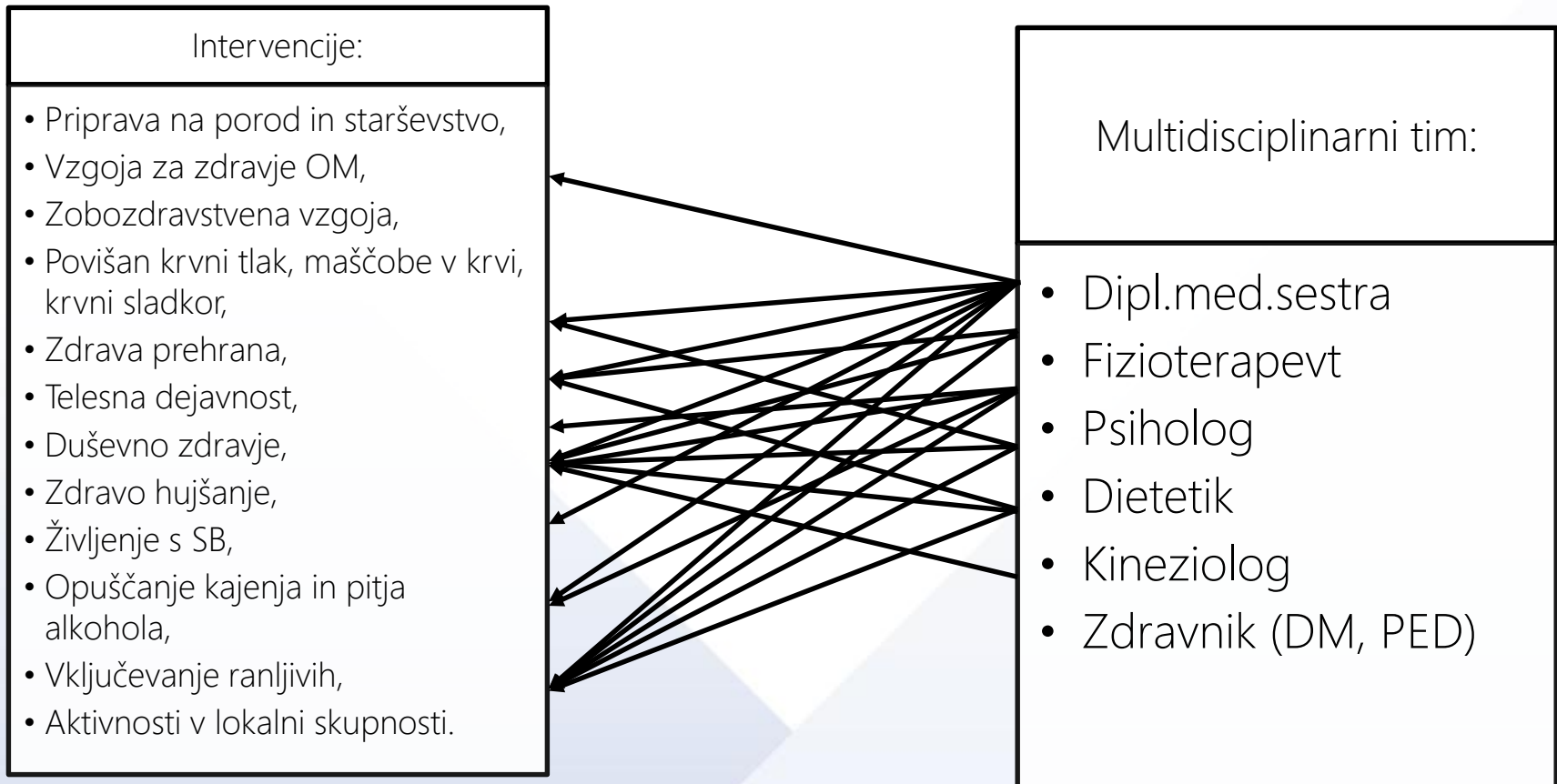
Povezovanje integriranega centra za krepitev zdravja

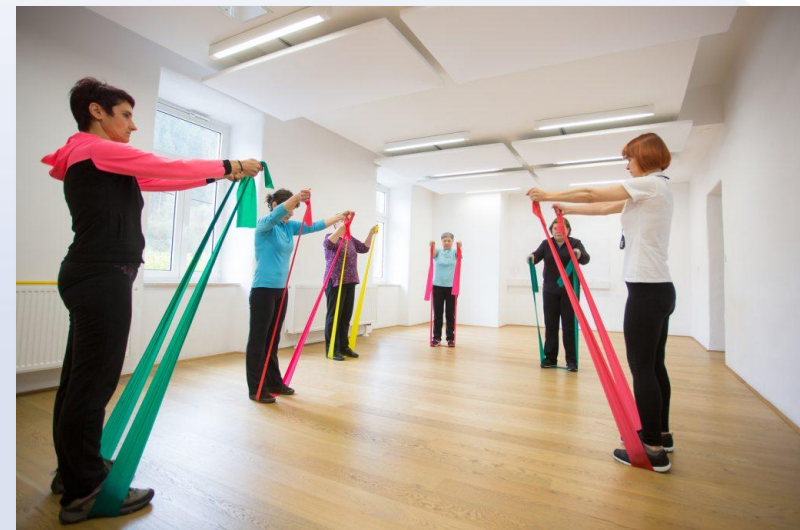

SEKUNDARNE SPECIALISTIČNE
AMBULANTE

LOKALNA SKUPNOST

Center za krepitev zdravja

Delovanje integriranega centra za krepitev zdravja

Nemedikamentozne obravnave v Programu za krepitev zdravja

TEMELJNE OBRAVNAVE ZA KREPITEV ZDRAVJA

POGLOBLJENE OBRAVNAVE ZA KREPITEV ZDRAVJA

Zdravo živim

Ali sem fit?

Tehnike sproščanja

Zvišan krvni tlak

Zvišane maščobe v krvi

Zvišan krvni sladkor

Sladkorna bolezen tipa 2

Test telesne pripravljenosti za odrasle/starejše

Svetovalnica za zdrav življenjski slog

Zdravo jem

Gibam se

Zdravo hujšanje

S sladkorno boleznijo skozi življenje

Svetovalnica za duševno zdravje

Podpora pri spoprijemanju z depresijo

Podpora pri spoprijemanju s tesnobo

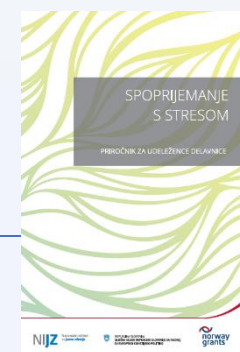
Spoprijemanje s stresom

Svetovalnica za tvegana vedenja

Skupinsko svetovanje za opuščanje kajenja

Individualno svetovanje za opuščanje kajenja

Individualno svetovanje za opuščanje tvegane pitja alkohola*

Odrasli

Preventivni pregled – ocena ogroženosti

10-letno srčno-žilno tveganje 20% <;
Visoka ogroženost za druge KB;
Kronično bolni + nezdravo
prehranjevanje;

ITM 27,5 in SŽ tveganje 20%<
ali visoka ogrož. za druge KB ali
kronično bolni;
ITM 30 <

Center za krepitev zdravja /
Zdravstvenovzgojni center

Zdravo jem

Zdravo hujšanje

V
sodelovanj
u z SZKP
poteka
nadgradnja
vključitveni
h
kriterijev
glede na
nova
spoznanja.

Odrasli

Zdravo jem

4 skupinska srečanja,
2 individ. posveta;
dietetik ali DMS;
1 mesec.

Zdravo hujšanje

Uvodni modul in
motivacijski/vzdrževalni modul
obsegata:

- 18 skupinskih srečanj
- 16 srečanj telesne vadbe
- 4 individualna srečanja z DMS
- 4 individualna srečanja s fizioterapevtom
- 2 oziroma 3 individualna srečanja s psihologom
- 4 timski sestanki
- 3 testiranja telesne pripravljenosti
- 3 individualna srečanja z dietetikom (v CKZ)

4-6 mesecev + 12 mes.

Odrasli

GIBAM SE

PRIROČNIK ZA IZVEDBO DELAVNICE

Navodila za izvajalce

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE IN VARNOST
KULTURNIŠKIH DEJAVNOSTI IN ŠPORTA

norway
grants

S SLADKORNO BOLEZNIJO SKOZI ŽIVLJENJE

SKUPINSKO SVETOVANJE ZA BOLNIKE S SLADKORNO BOLEZNIJO TIPA 2

PRIROČNIK ZA IZVAJANJE DELAVNICE

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE IN VARNOST
KULTURNIŠKIH DEJAVNOSTI IN ŠPORTA

norway
grants

SPOPRIJEMANJE S STRESOM

PRIROČNIK ZA UDELEŽENCE DELAVNICE

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE IN VARNOST
KULTURNIŠKIH DEJAVNOSTI IN ŠPORTA

norway
grants

TEHNIKE SPROŠČANJA

PRIROČNIK ZA UDELEŽENCE DELAVNICE

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE IN VARNOST
KULTURNIŠKIH DEJAVNOSTI IN ŠPORTA

norway
grants

Odrasli

Nadaljnja podpora (lokalna skupnost)

Podporne skupine;
Vključitev v aktivnosti športnih društev,
drugih NVO;
Spodbujanje aktivnega transporta;
Rekreativne površine.

Patronažno varstvo

- Izvajanje obravnave novorojenčkov, dojenčkov in otročnic na domu po posodobljenem programu – nadgradnje preventivnih patronažnih obiskov otročnice, novorojenčka in dojenčka;
- Obravnava neodzivnikov na preventivne preglede v ambulantah družinske medicine (po potrebi izvedba preventivne obravnave na domu);
- Presejanje za padce;
- Analiza terenskega območja posamezne diplomirane medicinske sestre iz patronažnega varstva;
- Izvajanje posvetovalnic v lokalnih skupnostih.

Hvala.